

Bruxelles, den 3. oktober 2023
(OR. en)

13307/23

SOC 635
EMPL 454
ECOFIN 916
EDUC 365

NOTE

fra:	Beskæftigelsesudvalget
til:	De Faste Repræsentanternes Komité/Rådet
Vedr.:	Nøglebudskaber fra Beskæftigelsesudvalget baseret på årsrapporten om beskæftigelsesresultaterne og overvågningen af beskæftigelsesresultaterne – Godkendelse

Vedlagt følger til delegationerne nøglebudskaberne fra Beskæftigelsesudvalget (EMCO) baseret på årsrapporten om beskæftigelsesresultaterne og overvågningen af beskæftigelsesresultaterne (EPM) med henblik på godkendelse heraf på EPSCO-Rådets samling den 9. oktober 2023.

Den fulde årsrapport om beskæftigelsesresultaterne findes i dok. 13307/23 ADD 1.

EPM findes i dok. 13307/23 ADD 2.

Nøglebudskaber fra Beskæftigelsesudvalget (EMCO) baseret på 2023-årsrapporten om beskæftigelsesresultaterne og overvågningen af beskæftigelsesresultaterne

1. Beskæftigelsesudvalget har i overensstemmelse med sit mandat i henhold til artikel 150 i TEUF udarbejdet en årlig evaluering af beskæftigelsessituationen i EU til Rådet. Denne evaluering bygger på 2023-overvågningen af beskæftigelsesresultaterne (EPM¹), som overvåger fremskridt hen imod 2030-målene og giver et overblik over centrale beskæftigelsesmæssige udfordringer og gode resultater på arbejdsmarkedet i hele EU og hver enkelt medlemsstat.
2. De vigtigste resultater af dette års EPM, som EMCO's indikatorgruppe nåede til enighed om i slutningen af maj, er sammenfattet i 2023-årsrapporten om beskæftigelsesresultaterne. De supplerer konklusionerne fra Beskæftigelsesudvalgets multilaterale overvågning af gennemførelsen af Rådets landespecifikke henstillinger og andre rådshenstillinger inden for rammerne af det europæiske semester.
3. Både EPM og årsrapporten om beskæftigelsesresultaterne indarbejder for andet år i træk EU's overordnede mål for beskæftigelse og voksenuddannelse for 2030, som Europa-Kommissionen foreslog i handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder, og som EU's ledere hilste velkommen på det sociale topmøde i maj 2021 i Porto og på Det Europæiske Råds møde i juni 2021, samt de dertil knyttede nationale mål, som medlemsstaterne fastsatte og forelagde på EPSCO-Rådets samling i juni 2022.

¹ EPM bygger på resultaterne af den fælles evalueringsramme (Joint Assessment Framework – JAF). JAF er et indikatorbaseret evalueringsværktøj, der er udviklet i fællesskab af Beskæftigelsesudvalget, Udvalget for Social Beskyttelse (SPC) og Europa-Kommissionen, og som dækker de generelle og specifikke politikområder under beskæftigelsesretningslinjerne med det formål at identificere centrale udfordringer og gode resultater på arbejdsmarkedet på disse områder og støtte medlemsstaterne i forbindelse med fastlæggelsen af deres prioriteter.

4. Desuden indarbejder analysen i dette års årsrapport om beskæftigelsesresultaterne et fremadrettet aspekt med den årlige minimumsvækst i beskæftigelsen, der kræves på EU-plan og på nationalt plan for at nå de respektive mål for beskæftigelsesfrekvensen senest i 2030, og giver også eksempler på specifikke befolkningsgruppers potentiale til at bidrage til fremskridtene hen imod målet for beskæftigelsesfrekvensen.
5. Selv om EU stod over for alvorlige udfordringer såsom Ruslands angrebskrig mod Ukraine, energikrisen og inflationspres, klarede EU's økonomi sig forholdsvis godt i 2022, og arbejdsmarkedet forblev modstandsdygtigt, idet beskæftigelsesfrekvensen og arbejdsløshedsprocenten nåede nye rekordniveauer.
6. Nærmere bestemt blev beskæftigelsesfrekvensen i EU-27 for personer i alderen 20-64 år forbedret yderligere i 2022 til 74,6 % (en stigning på 1,5 procentpoint i forhold til 2021), hvilket er den højeste, siden tidsserierne begyndte i 2009. Der blev registreret stigninger i beskæftigelsesfrekvensen for alle de vigtigste grupper i 2022 (unge, gruppen af 25-54-årige og ældre arbejdstagere) på EU-plan. Desuden blev der i alle medlemsstater registreret en bedre beskæftigelsesfrekvens for personer i alderen 20-64 år i 2022 i forhold til 2021, og i næsten alle EU-medlemsstater oversteg beskæftigelsesfrekvensen (20-64 år) i 2022 niveauet før pandemien (2019). Erhvervsfrekvensen i EU (for personer i alderen 20-64 år) fortsatte med at stige i 2022. Den nåede op på 79,4 %, hvilket er en stigning på 1 procentpoint i forhold til 2021, og kvinder bidrog mere til denne udvikling.
7. Arbejdsløshedsprocenten for personer over 15 år faldt i gennemsnit i EU med 0,9 procentpoint til 6,2 % i 2022 i forhold til 2021, og der blev registreret et fald i næsten alle medlemsstater i 2022. Desuden faldt langtidsledigheden i EU-27 også i 2022.

8. Ungdomsarbejdsløshedsprocenten i EU (i alderen 15-24 år) faldt i 2022 i forhold til et år tidligere, men den er mere end to gange højere end den samlede arbejdsløshedsprocent, hvilket tyder på en central udfordring i denne henseende og det fortsatte behov for at gennemføre den styrkede ungdomsgaranti. Desuden faldt andelen af personer i alderen 15-29 år, der hverken er i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET), med 1,4 procentpoint i EU i 2022 til 11,7 %. Desuden er den kønsbetingede forskel i beskæftigelsesfrekvensen i EU-27, dvs. forskellen mellem beskæftigelsesfrekvensen for mænd og kvinder i alderen 20-64 år, fortsat på et højt niveau, selv om den faldt en smule i 2022 til 10,7 procentpoint fra 10,9 procentpoint i 2021. Der kræves derfor betydelige fremskridt på disse to områder. Ifølge handlingsplanen for den europæiske søjle for sociale rettigheder skal Europa for at nå det overordnede mål for beskæftigelsesfrekvensen på 78 % i senest 2030 tilstræbe mindst at halvere den kønsbestemte forskel i beskæftigelsesfrekvensen i forhold til 2019 og reducere NEET-andelen af unge i alderen 15-29 år fra 12,6 % (2019) til 9,0 % senest i 2030 (svarende til et fald på 3,6 procentpoint), navnlig ved at forbedre deres beskæftigelsesudsigter.
9. Fremadrettet er en af hovedkonklusionerne i Kommissionens økonomiske forårsprognose 2023, at et fortsat presset arbejdsmarked, uudnyttet arbejdskraft som følge af mangel på kvalificeret arbejdskraft samt stærk efterspørgsel, navnlig efter tjenesteydelser, forventes at afbøde virkningerne af den økonomiske afmatning på arbejdsmarkedet. Inden for disse rammer forventes væksten i beskæftigelsen i EU at ligge på 0,5 % i år. I 2024 forventes beskæftigelsen fortsat kun at vokse en smule (0,4 %), hvilket indebærer en mindre jobskabende vækst end i 2022. Arbejdsløshedsprocenten forventes fortsat at ligge tæt på sit historisk lave niveau på 6,2 % i EU i 2023, inden den falder til 6,1 % i 2024.

10. Specifikt med hensyn til det overordnede mål for beskæftigelsesfrekvensen senest i 2030 bidrog stærke arbejdsmarkedsforhold i 2022 i høj grad til at opnå fremskridt hen imod målet på 78 % senest i 2030. For at nå målet kræves der nu en gennemsnitlig stigning på 3,4 procentpoint senest i 2030 på EU-plan, men otte medlemsstater sigter mod at øge deres beskæftigelsesfrekvens med mere end denne procent for at nå deres nationale mål. På grundlag af de senest tilgængelige årlige arbejdsstyrkeundersøgelisesdata for beskæftigelsesfrekvensen (personer i alderen 20-64 år) har fem medlemsstater i 2022 overskredet deres nationale mål, og én har nået sit eget mål. Beskæftigelsesfrekvensen i 2022 var desuden allerede højere end EU's overordnede mål på 78 % i 11 medlemsstater (fra otte medlemsstater et år tidligere).
11. Hvis man sammenligner den seneste (2022) årlige beskæftigelsesvækst i medlemsstater med en gennemsnitlig årlig beskæftigelsesvækst i perioden 2013-2019 (før covid-19) og med den (årlige) minimumsvækst i beskæftigelsen, der kræves, for at hver medlemsstat kan nå det nationale mål for beskæftigelsesfrekvensen, kan det konkluderes, at de fleste medlemsstater i 2022 opnåede en beskæftigelsesvækst, der var højere end den tilsvarende gennemsnitlige vækst før covid-19, og at størstedelen af medlemsstaterne på grund af faldende befolkningstal ville have brug for lavere årlig minimumsvækst i beskæftigelsen end i perioden før krisen for at nå deres nationale mål.

12. I forbindelse med analysen og overvågningen af fremskridtene hen imod 2030-målet for beskæftigelsesfrekvensen er det også nyttigt at undersøge resultaterne for forskellige befolkningsgrupper (f.eks. unge, gruppen af 25-54-årige og ældre arbejdstagere) og identificere dem, der klarer sig under gennemsnittet. Hvis potentialet for hver medlemsstat og undergruppe tages som udtryk for forskellen mellem den specifikke beskæftigelsesfrekvens og den tilsvarende gennemsnitlige beskæftigelsesfrekvens i EU (eller gennemsnittet af de tre højeste beskæftigelsesfrekvenser i EU for den pågældende befolkningsgruppe), forventes der hypotetiske gevinster ved at øge beskæftigelsesfrekvensen blandt de specifikke grupper. Dette gælder især for lavtuddannede (kvinder og mænd) i et stort antal EU-medlemsstater.
13. På et senere tidspunkt vil EMCO's gruppe vedrørende indikatorer også drøfte den metodemæssige tilgang til overvågning af fremskridtene hen imod de overordnede og nationale mål for voksenuddannelse for 2030 i betragtning af ændringen af datakilden fra voksenuddannelsesundersøgelsen (AES) til arbejdsstyrkeundersøgelsen (LFS) i 2022.
14. Med hensyn til de tematiske prioriteter for medlemsstaterne peger EPM for 2023 på en række centrale beskæftigelsesmæssige udfordringer. På området færdigheder og livslang læring hænger disse primært sammen med mismatch mellem udbudte og efterspurgte færdigheder og lav deltagelse i uddannelse. Det europæiske år for færdigheder forventes at sætte nyt skub i livslang læring, så mennesker og virksomheder kan bidrage til den grønne og den digitale omstilling og støtte innovation og konkurrenceevne. Med hensyn til uddannelsessystemerne er de største udfordringer uddannelsesresultaternes afhængighed af socioøkonomisk baggrund, ringe opnåelse af grundlæggende færdigheder samt videregående uddannelse, forekomsten af skolefrafald og lærerfagets ringe tiltrækningskraft.

15. Der peges også på udfordringer inden for arbejdsmarkedsdeltagelse, herunder for specifikke grupper såsom ældre arbejdstagere, unge, kvinder, lavtuddannede arbejdstagere og tredjelandsstatsborgere. Nogle lande har udfordringer med hensyn til arbejdsløshedsunderstøttelsens funktion og/eller skatte- og socialsikringssystemernes indvirkning på arbejdsmarkedsdeltagelsen (f.eks. lavtlønsfælder og arbejdsløshedsfælder). På ligestillingsområdet er en af de vigtigste bekymringer, at der fortsat er kønsbetingede forskelle i beskæftigelsesfrekvensen, mens udbud og udnyttelse af pasning og den indvirkning, som forældreskab har på arbejdsmarkedsdeltagelsen, er centrale spørgsmål på området balance mellem arbejdsliv og privatliv. Segmenteringen af arbejdsmarkedet giver også fortsat anledning til bekymring i nogle medlemsstater, mens der peges på yderligere udfordringer inden for aktive arbejdsmarkedspolitikker og de offentlige arbejdsformidlingers funktion.
16. Analysen identificerer også fælles "nylige positive tendenser" i EU og "negative tendenser at holde øje med". EPM fremhæver navnlig en række positive udviklinger i perioden 2021-2022: en stigning i beskæftigelsesfrekvensen for personer i alderen 20-64 år i alle medlemsstater, en stigning i den samlede beskæftigelse i 25 medlemsstater, en stigning i ældre arbejdstageres beskæftigelsesfrekvens i 24 medlemsstater, et fald i NEET-andelen for personer i alderen 15-29 år i 19 medlemsstater, en stigning i deltagelsen i livslang læring (procentdel af den voksne befolkning i alderen 25-64 år, der deltager i uddannelse i løbet af de seneste fire uger) i 15 lande. Nogle af disse årlige tendenser bekræftes af analysen af udviklingen på længere sigt over tre år. EPM peger imidlertid også på en række negative tendenser i perioden 2021-2022: en forværring af de nominelle enhedslønomkostninger i 21 medlemsstater og en høj forekomst af inaktivitet og deltidsarbejde som følge af personlige og familiemæssige forpligtelser i 13 medlemsstater.
17. EMCO's seneste multilaterale overvågningsarbejde viser, at medlemsstaterne har gennemført reformer på alle de politikområder, som EPM har udpeget som prioriterede områder, men der er stadig udfordringer, hvilket også understreges i de landespecifikke henstillinger fra 2023.

18. Medlemsstater har indført eller planlægger at indføre opkvalificerings- og omskolingspolitikker med det formål at afhjælpe den stigende mangel på færdigheder og kompetencer i sektorer med stor efterspørgsel (såsom sundhedspleje), tackle kompetencemismatch og tilpasse arbejdsstyrkens færdigheder til et arbejdsmarked i forandring, herunder med støtte fra disponible midler fra ESF+ og NextGenerationEU. I en situation med pressede arbejdsmarkeder og lav arbejdsløshed indfører medlemsstaterne i stadig større udstrækning uddannelsesforanstaltninger, der primært er rettet mod de mest sårbare, hvis potentiale fortsat er uudnyttet. Der er en løbende indsats for at forbedre de offentlige arbejdsformidlingers levering af tjenester og disse tjenesters kapacitet, bl.a. ved hjælp af digitale værktøjer og forbedrede værktøjer til prognoser for arbejdsmarkedet og for fremtidige kvalifikationsbehov. Desuden optrapper medlemsstaterne deres indsats for at forbedre lærernes færdigheder, navnlig deres digitale færdigheder, og gøre lærerfaget mere attraktivt.
19. Arbejdsmarkedssegmenteringen på tværs af medlemsstaterne påvirker fortsat visse grupper, navnlig unge, kvinder, migranter og lavtuddannede. I nogle tilfælde er den ufrivillige deltidsbeskæftigelse fortsat høj, mens overgangsrater fra tidsbegrænsede til tidsubegrænsede kontrakter er lave. I løbet af 2022 fortsatte mange medlemsstater deres bestræbelser på at fremme tidsubegrænsede kontrakter som den gængse arbejdsordning. Det er fortsat en prioritet på mange medlemsstaters politiske dagsorden at bekæmpe misbrug i forbindelse med brugen af atypiske former for arbejde og selvstændig virksomhed samt at bekæmpe sort arbejde. Platformsarbejde er desuden blevet mere udbredt, og det bidrager til jobskabelsen men giver samtidig udfordringer vedrørende rimelige arbejdsvilkår.

20. Med hensyn til beskatning af arbejde indførte mange medlemsstater i 2022 på grund af de stigende energi- og fødevarepriser foranstaltninger for at afbøde inflationens virkning på husstandenes og arbejdstagernes indkomst. Der er også registreret fremskridt i mange medlemsstater med at gøre skattesystemet grønnere og mere understøttende for bæredygtig vækst. Med henblik på at støtte inklusiv vækst er der imidlertid i mange medlemsstater stadig betydelig råderum til at flytte beskatningen væk fra arbejde og forbedre deres skatte- og socialsikringssystemer. Veludformede marginalsattesatser kan tilskynde især sekundære indkomstmodtagere til at deltage på arbejdsmarkedet og øge arbejdstiden. Desuden er skatteken for lavtlønnede fortsat høj i mange medlemsstater.
21. Omsorgsansvar, herunder for personer med behov for langtidspleje og for børn, er fortsat en af de vigtigste faktorer, der hæmmer kvinders arbejdsmarkedsdeltagelse og fuldtidsbeskæftigelse i mange medlemsstater, idet omkring 7,7 millioner kvinder befinder sig uden for arbejdsmarkedet. Der konstateres ikke desto mindre fremskridt med hensyn til at give adgang til økonomisk overkommelig førskoleundervisning og børnepasning af god kvalitet, navnlig ved at øge udbuddet af tilgængelige pladser og støtte lavindkomstfamilier i at få adgang til tjenester. I nogle tilfælde er deltagelsen i førskoleundervisning og børnepasning forøget ved at sænke alderen for obligatorisk skolegang. På trods af den hidtidige indsats er der fortsat betydelige udfordringer med hensyn til at forbedre adgangen for børn med dårlig socioøkonomisk baggrund og skræddersy førskoleundervisning og børnepasning til de behov, der ses hos børn med handicap eller behov for særlig omsorg.

22. Ifølge EMCO's gennemgang af den sociale dialog er den institutionelle ramme for social dialog i næsten alle medlemsstater mere end tilstrækkelig. Det er dog fortsat af største betydning, at man undgår en rent formalistisk inddragelse af arbejdsmarkedets parter og sikrer en rettidig og meningsfuld høringsproces gennem hele den politiske beslutningsproces. Kvaliteten af høringerne kan også forbedres, hvis den understøttes af evidensbaserede resultater og forudgående konsekvensanalyser af lovgivningsforslagene.
23. Med hensyn til forårspakken 2023, som Kommissionen vedtog den 24. maj, bemærkede EMCO i den fælles horisontale udtalelse med Udvalget for Social Beskyttelse (SPC) om det europæiske semester 2023 med henblik på EPSCO-Rådet i juni 2023, at antallet af landespecifikke henstillinger på de områder, der henhører under EPSCO-Rådets kompetence, fortsat var mere begrænset end i semestercykluserne forud for indførelsen af genopretnings- og resiliensfaciliteten. Det noterede sig også det relativt højere antal "horisontale" landespecifikke henstillinger, der blev foreslået for alle medlemsstater, og understregede samtidig behovet for at bevare de landespecifikke henstillingers landespecifikke karakter.
24. I deres udtalelse opfordrede EMCO og SPC til, at der etableres en tættere samordning mellem økonomiske, finanspolitiske, beskæftigelsesmæssige og sociale politikker² i betragtning af den brede vifte af aktuelle socioøkonomiske risici og politiske udfordringer, der påvirkes af den russiske angrebskrig mod Ukraine, og med henblik på at sikre en retfærdig grøn omstilling og en retfærdig digital omstilling og en bæredygtig og inklusiv vækst. I denne forbindelse er det fortsat en central prioritet at styrke EPSCO-Rådets og dets udvalgs rolle inden for rammerne af det europæiske semester, samtidig med at det erkendes, at der er behov for at fortsætte moderniseringen af udvalgenes overvågningsværktøjer, fastholde semestrets eksisterende fokus i overensstemmelse med traktaten og undgå risici for administrative byrder.

² I overensstemmelse med de respektive traktatbaserede kompetencer og nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet.

25. Som svar på denne opfordring og en tidligere opfordring fra EPSCO-Rådet i marts 2022³ har indikatorgruppen indledt overvejelserne om EMCO's overvågnings- og rapporteringsværktøjer med henblik på at gøre værktøjerne mere formålstjenlige. Første fase af denne øvelse, der i øjeblikket er i gang, omfatter en gennemgang af den fælles evalueringsramme som udgangspunkt for alle andre værktøjer.
26. Det europæiske semester forbliver et effektivt koordineringsredskab til fremme af bæredygtig og inklusiv økonomisk vækst, konkurrenceevne, beskæftigelse og passende social beskyttelse og social inklusion. Det europæiske semester 2024 bør fortsat tage fat på nuværende og kommende udfordringer på arbejdsmarkedet i lyset af usikre globale geopolitiske og økonomiske udsigter, herunder i forbindelse med Ruslands angrebskrig mod Ukraine samt klimahændelser. Den næste semestercyklus bør også fortsat støtte den grønne og den digitale omstilling og håndtere de demografiske ændrings indvirkning på arbejdsmarkedet. Som EPM påpeger, er det for at nå de overordnede EU-mål og nationale mål for 2030 nødvendigt at tackle strukturelle udfordringer inden for arbejdsmarkedsdeltagelse og aktive arbejdsmarkedspolitikker, uddannelse, færdigheder og livslang læring, skatte- og socialsikringssystemernes funktion, ligestilling mellem kønnene og balancen mellem arbejdsliv og privatliv samt segmentering af arbejdsmarkedet.

³ Jf. rådsdok. 6933/22.